

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 29

med anledning av propositionen 1978/79: 92 om lokal- och utrustningsplaneringen vid statliga högskoleenheter jämte motion

Propositionen

I propositionen 1978/79: 92 har regeringen (utbildningsdepartementet) efter föredragning av statsrådet Wikström föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som erfordras för att avveckla nuvarande kommittéorganisation för lokal- och utrustningsplanering,
2. godkänna de riktlinjer för lokal- och utrustningsplaneringen för statliga högskoleenheter som förordats i propositionen,
3. bemyndiga regeringen att disponera högst 1 600 000 kr. från nionde huvudtitelns anslag Kommittéer m. m. för att budgetåret 1979/80 bestrida kostnaderna för den i propositionen förordade organisationen för lokal- och utrustningsplanering.

Med början år 1964 har av Kungl. Maj:t och senare av regeringen tillkallats lokal- och utrustningsprogramkommittéer, en för varje universitetsort liksom en för jordbrukets högskolor. En speciell universitetsrestaurangkommitté har tillkallats för högskolornas restaurangfrågor. Kommittéernas verksamhetsområden har efter hand vidgats till att omfatta lokal- och utrustningsplanering för i huvudsak all statlig högskoleutbildning samt därtill knuten forskning och förvaltning.

Kommittéerna har att utreda de lokal- och utrustningsbehov som aktualiseras främst av lokala eller centrala högskolemyndigheter. Behoven omsätts i lokal- resp. utrustningsprogram som fastställs av kommittéerna. Lokalprogrammen bildar underlag för de byggnadsprogram som redovisas av byggnadsstyrelsen för regeringen och som efter prövning normalt leder till uppdrag till byggnadsstyrelsen att projektera och utföra byggnader. Kommittéerna utreder högskoleenheternas behov av ersättningsanskaffning av inredning och utrustning och prövar lokalbehov vid förhyrningar.

En särskild samarbetsnämnd svarar för att utarbeta vissa normer och anvisningar för programarbetet samt för övergripande prioritering av aktuella byggnadsobjekt och ersättningsbehov av utrustning. Handläggning av lokal- och utrustningsfrågorna vid kommittéerna sker vid ett gemensamt kansli.

I propositionen föreslås att nuvarande kommittéorganisation för lokal- och utrustningsfrågor avvecklas. Arbetet med dessa frågor inom den statliga delen av högskolan förs i stället till stor del över på de enskilda

högskoleenheternas styrelser. I propositionen föreslås speciella organ, s. k. lokalnämnder, för hithörande frågor. De regionala aspekterna på framförallt den grundläggande högskoleutbildningens lokal- och utrustningsbehov skall bevakas av regionstyrelserna. Till universitets- och högskoleämbetet förläggs samordnande och prioriterande uppgifter. Dit knyts även vissa expertgrupper som finns inom den nuvarande lokal- och utrustningsprogramorganisationen.

Lokal- och utrustningsplaneringen vid Sveriges lantbruksuniversitet föreslås ske på likartat sätt.

Universitetsrestaurangkommittén föreslås bli avvecklad och uppgifterna fördelade på olika myndigheter.

Förslagen syftar till att anpassa planeringen av lokaler och utrustning till den nya högskoleorganisationen och i övrigt ändrade förutsättningar.

Motionen

1978/79: 2211 av Georg Andersson (s) och Christer Nilsson (s) var yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om organisatorisk anknytning till regionstyrelserna av de handläggaresurser som skall ställas till förfogande för lokal- och utrustningsprogramarbetet inom högskolan.

Utskottet

Mot bakgrund av det mycket omfattande utbyggnadsprogram för universitet och högskolor som fastställdes av 1963 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i propositionen 1964: 50 angående universitetens och högskolornas organisation och förvaltning m. m. att lokal- och utrustningsprogramarbetet skulle anförtros åt speciella kommittéer, en för var och en av universitetsorterna. Planering och upphandling av inredning föreslogs samtidigt bli överförd till byggnadsstyrelsen. Riksdagen hade ingen erinran mot dessa förslag (SU 1964: 119, rskr 1964: 239). I juni 1964 tillkallades lokal- och utrustningsprogramkommittéer (LUP-kommittéer) för de dåvarande universitetsorterna Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå. En särskild samarbetsnämnd för LUP-kommittéerna (LUP-nämnden) inrättades samtidigt för att sörja för ett nära samarbete kommittéerna emellan. År 1965 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet en LUP-kommitté för jordbrukets högskolor. En LUP-kommitté för Linköping tillkallades år 1970. Till LUP-nämnden är knutna särskilda expertgrupper t. ex. den s. k. djurhusgruppen. Planeringen av studerande- och personalrestauranger vid universitet och högskolor och vissa kulturinstitutioner, m. m., omhänderhas av universitetsrestaurangkommittén.

Föredragande statsrådet erinrar om att de enskilda högskoleenheterna

genom högskolereformen fått vidgade befogenheter och större handlingsfrihet i skilda hänseenden. Han anser det naturligt att en anpassning härtill sker i fråga om lokal- och utrustningsplaneringen och i propositionen föreslås nu bl. a. att riksdagen skall godkänna i propositionen förordade riktlinjer för lokal- och utrustningsplaneringen för statliga högskoleenheter.

Utskottet anser det följdriktigt att högskoleenheterna skall ha huvudansvaret för lokal- och utrustningsplaneringen och att som en konsekvens härav den befintliga LUP-organisationen avvecklas. Utskottet har alltså ingen anledning till erinran häremot.

Vid högskoleenhet med fasta forskningsresurser skall inrättas en lokalnämnd, vilken skall fungera som lokalt beredningsorgan för lokal- och utrustningsfrågor. Nämnden skall vara underställd högskolestyrelsen och kunna besluta på dess vägnar. Andra högskoleenheter skall få inrätta lokalnämnd om de vill det.

Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), till vilket LUP-nämndens expertgrupper förutsätts bli överförda, skall kunna bistå högskoleenheterna med experthjälp under det fortlöpande programarbetet. Beträffande regionstyrelsernas roll anför föredragande statsrådet följande:

Remissinstanser har allmänt, liksom decentraliseringsgruppen, ansett att regionstyrelserna endast i undantagsfall bör ta ställning till enskilda lokalbehov eller utrustningsprogram. Deras uppgift är i stället, enligt min mening, att lämna sådana kompletterande synpunkter som avser den grundläggande utbildningens omfattning, inriktning och forskningsanknytningen av denna.

Regionstyrelserna har därmed ett särskilt ansvar för att de små högskoleenheternas lokal- och utrustningsbehov vägs mot behoven för övrig grundläggande utbildning inom regionen samt att erforderlig samverkan i lokal- och utrustningsfrågor kommer till stånd mellan berörda högskoleenheter.

Också ansvaret för den långsiktiga lokal- och utrustningsplaneringen skall ligga på högskolestyrelsen. Högskolestyrelsen skall i anslutning till sina förslag till anslagsframställning årligen redovisa planer beträffande lokal- och utrustningsbehoven för de närmaste fem åren, s. k. planeringsredovisningar, vilka i huvudsak kommer att redovisa en angelägenhetsgradering mellan aktuella objekt. Planeringsredovisningarna skall för yttrande översändas till vederbörande regionstyrelse. Med utgångspunkt i sitt ansvar för främst samordnande planering av den grundläggande utbildningen skall regionstyrelsen ha att till UHÄ avge yttrande över redovisningen. UHÄ skall i samband med sitt förslag till anslagsframställning redovisa en angelägenhetsgradering på riksplanet.

UHÄ:s behov av personalresurser anges vara tre handläggartjänster och en biträdestjänst. För arbetet med lokal- och utrustningsfrågor på det regionala planet beräknas i propositionen resurser motsvarande sju

tjänster som handläggare, nämligen två tjänster för Stockholmsregionen och fem tjänster för de övriga fem högskoleregionerna. Var och en av de fem sistnämnda tjänsterna bör enligt föredragande statsrådets mening knytas till den största högskoleenheten inom regionen, dvs. till universitetet i Uppsala resp. Lund, Göteborg, Umeå och Linköping. Placeringen av tjänsterna i Stockholmsregionen skall bestämmas sedan UHÄ lämnat förslag.

Med hänsyn till det planeringsansvar som åvilar regionstyrelserna måste, anförs i motionen 1978/79: 2211, ifrågasättas om inte en mer regionlinriktad organisation bättre skulle svara mot gällande ordning för resursplaneringen i högskolan. Eftersom man av olika skäl inte kan tillföra samtliga högskoleenheter förstärkta personalresurser för att hantera de lokala programbehoven bör enligt motionärernas mening den regionala resursen administrativt knytas till regionstyrelsen i varje region.

Enligt den i propositionen föreslagna ordningen skall regionstyrelserna inte medverka i handläggningen av enskilda lokal- och utrustningsärenden utan i första hand yttra sig över de lokala myndigheternas behovsredovisningar som ett led i sin samordnande planering i fråga om den grundläggande högskoleutbildningen i regionen.

Regionstyrelsen skall sålunda som myndighet inte ha något inflytande i de olika lokal- och utrustningsprogramfrågorna utöver vad som följer av styrelsens nyss angivna roll. Detta talar enligt utskottets mening mot att riksdagen gör något uttalande om att den i propositionen föreslagna resursen skall vara knuten till regionstyrelsen. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionen 1978/79: 2211. Utskottet vill här erinra om och stryka under vad föredragande statsrådet anfört beträffande regionstyrelsernas särskilda ansvar i fråga om de små högskoleenheternas lokal- och utrustningsbehov.

Reformen föreslås genomförd den 1 juli 1979. Kostnaderna för den nuvarande LUP-organisationen inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde bestrids f. n. från reservationsanslaget Kommittéer m. m. under nionde huvudtiteln. Regeringen föreslår att kommittéanslaget nästa budgetår skall få belastas med högst 1,6 milj. kr. för bestridande av kostnader för den nya organisationen. Det finns enligt utskottets mening inte någon anledning till erinran från riksdagens sida att så sker.

Då vad i övrigt anförts och föreslagits i propositionen 1978/79: 92 inte föranleder något uttalande hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som erfordras för att avveckla nuvarande kommittéorganisation för lokal- och utrustningsplanering för statliga högskoleenheter,
2. att riksdagen beträffande personalresurser för lokal- och utrustningsprogramarbetet vid högskoleenheterna med avslag på motionen 1978/79: 2211 godkänner vad som förordats i propositionen 1978/79: 92,

3. att riksdagen i övrigt godkänner de riktlinjer för lokal- och utrustningsplaneringen för statliga högskoleenheter som förordats i propositionen 1978/79: 92,
4. att riksdagen bemyndigar regeringen att av det under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisade reservationsanslaget till Kommittéer m. m. disponera högst 1 600 000 kr. för att bestrida kostnaderna nämnda budgetår för den i propositionen 1978/79: 92 förordade organisationen för lokal- och utrustningsplanering.

Stockholm den 29 mars 1979

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Bengt Wiklund (s), Sven Johansson (c), Lars Gustafsson (s), Linnea Hörlén (fp), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Lena Hjelm-Wallén (s), Thorsten Larsson (c), Gunnar Börck i Värmdö (m) och Ylva Annerstedt (fp).

Reservation

av Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Roland Sundgren, Helge Hagberg, Lennart Bladh och Lena Hjelm-Wallén (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Enligt den" och slutar "högskoleenheterernas lokal- och utrustningsbehov" bort ha följande lydelse:

Enligt propositionen (s. 11) skall regionalstyrelserna ha "ett särskilt ansvar för att de små högskoleenheterernas lokal- och utrustningsbehov vägs mot behoven för övrig grundläggande utbildning inom regionen samt att erforderlig samverkan i lokal- och utrustningsfrågor kommer till stånd mellan berörda högskoleenheter."

Om detta särskilda ansvar, som propositionen nämner, skall få en reell innebörd bör enligt utskottets mening den i propositionen föreslagna resursen vara organisatoriskt knuten till regionstyrelsen i varje region.

Utskottet förordar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionen 1978/79: 2211.

dels att utskottets hemställan under punkt 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande personalresurser för lokal- och utrustningsprogramarbetet inom högskoleregionerna som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionen 1978/79: 2211.

